

MUKADDERAT

YIL:6 SAYI:8 KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYAT BÜLTENİ NOSTALJİ ÖZEL SAYISI

NİSAN 2024

EDİTÖRDEN

Portakalı soydum, başucuma koydum. Ben bir yalan uydurdum... diye başlamak istiyorum sözlerime. Tıpkı çocukluğumun oyunlarına başlar gibi. Benim çocukluğum doksanlarda geçti. Dolayısıyla benim için nostalji demek 90'lı yıllar demekti. Şimdi size hatıralar arasında ısıldayan güzelliklerden bahsedeyim.

Okullarda fındıkların dağıtıldığı, simsiyah önlüğün üzerinde bembeyaz yakalığın takıldığı günlerdi. Pazarları temizlik ve banyo günümüzdü. Hangimizin kafasında o malum markalı beyaz sabun dolaşmadı ki? Akşamları ise *Bizimkiler* dizisi izlenir, Cafer'in "Cıvık bacım, cıvık..." şeklindeki dedikoduları, Katil'in çöpleri devirerek gelişi, Sabri Bey'in korkak tavırları izleyenleri büyülerdi. Susam Sokağı, Kurabiye Canavarı, Edi ile Büdü... Gölgelelerin gücü adına savaştan He-Man, Sevimli Hayalet Casper, köylerinde musmutlu yaşayan Şirinler, orta sahadan gol atabilen Tsubasalar ve uçan arabalarla seyahat eden Jetgiller... O yılları yaşayanlar saydıklarımı elbette iyi bilirler.

Sobanın üzerinde her daim güğüm hazır bulunurdu. Şimdiki zamanın kombisi yani! Abdest almaktan tutun çay ve yemeğe kadar evin bilumum sıcak su ihtiyacı onunla karşılanırdı. Karanlık gecelerde sobanın içindeki alevlerin gölgesi tavana yansır, bizi olmadık hayallere sevk ederdi. Hüzünler de sevinçler de samimiydi o zamanlar. Gözyaşlarıyla söylenen Yunus ilahilerinde Allah sevgisi, her vesileyle dinlenen mevlitlerde katıksız peygamber sevgisi vardı. Tutulan tekne oruçlarının ödülleri aileden aileye değişse de çocukların sevinci birbirine denkti.

BU SAYIDA YER ALAN YAZILAR

- Deneme: *Şiir ve Edebiyat Üzerine* (Selim Ümütlü)
- Şiir: *Sırkeci'den Tren Gider* (Ali Akbaş)
- Şiir: *Boşlukta Hoşluk, Nefesin, İnsancıklar* (Murat Karakuş)
- Şiir: *Bilinmeyen Sevgi* (Medine Doğan, 9/A)
- Şiir: *Bilmezdim* (Sümeyye Erci, 9/B)
- Şiir: *Yeni Bir Başlangıç* (Kardelen Çelik, 9/A)
- Şiir: *Çikolatasını Bırakmayan Çocuk* (Selim Ümütlü)
- Derleme: *Öğretmenlerimizin Dilinden Nostalji* (Büşra Aydoğmuş, 9/C)
- Eskişilere Dair (Zehra Emiroğlu)
- Hikâye: *Değersiz Şair* (Mağhule Dağ, 9/C)
- İnceleme: *Çorum'da Bayram Gelenekleri* (Betül Gül İzci, 10/B)
- Derleme: *Bitli Mercimek Masalı* (Ahmet Arlı, 9/F)
- Anı: *Kıtaplardaki İnsanlar* (Selim Ümütlü)
- İnceleme: *Edebiyat Vadisinde İz Bırakan Çorumlu Bir Şair: Mazlum Kenan Köstekçi* (Yayına Hazırlayan: Ergül Elçin Çelikkbaş, 9/B)
- Derleme: *Çorum Yöresinden Mani ve Tekeşlemeler* (Oğuzhan Yılmaz, 9/E)
- Etimoloji: *Sözcük Hikâyeleri* (Yayına Hazırlayan: Elif Şimşek, 9/E)
- Mizahi Şiir: *Okula Düştüm* (Nisanur Temel, 9/A)
- Bulmaca: *Kimya* (Ayşe Nisa Bozkurt-Tuana Ala, 11/B)

KÜNYE

SAHİBİ

Mimar Sinan Anadolu Lisesi Adına
Kerem KÖROĞLU
Okul Müdürü

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Selim ÜMÜTLÜ

ESER SEÇME VE İNCELEME KURULU

Selim ÜMÜTLÜ
Ebrar Sıla TUNÇAY
Zehra AVCI
Büşra AYDOĞMUŞ
Zeynep YILDIRIM
Ergül Elçin ÇELİKBAŞ
Elif ŞİMŞEK

İLETİŞİM

emukadderat@gmail.com.tr

Her hakkı mahfuzdur.
MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeli-
ği doğrultusunda Yazı Atölyesi Ku-
lübü yayını olarak hazırlanmıştır.

O zamanlar ekmek fiş ile alınırdı. Ramazanlarda su-
samlı ve yumurtalı pide yaptırmak için saatler önce-
sinde kuyruğa girilirdi. Bakkallarda hayat kurtaran bir
uygulama vardı: Veresiye. Babamın selamıyla gidip
ayakkabı aldığım günleri hiç unutamam. Babam beni
para vermeksizin gönderir, “Sen benim selamımı söy-
le; o, anlar.” derdi. Ben yine de çekinirdim. Çünkü
bakkaldaki Hacı Amca’nın gözleri kavanoz dibi gözlük-
lerin arkasında kocaman görünürdü. Kendisinden leb-
lebi tozu almaya gittiğimde fark etmiştim bu durumu.
Üstelik tek elini yıllar önce geçirdiği bir kazada kay-
betmesinden dolayı protez bir el kullanıyor, belli ol-
masın diye bunu siyah bir eldivenle gizlemeye çalışı-
yordu. Bu hâliyle korsan filmlerinde gördüğüm kahra-
manlara benziyordu. Ya “Parayı veren düdüğü çalar”
deyip beni kovarsa!.. Bereket versin ki beni kaçırıp
gemisinin gizli mahzenine kilitlemezdi de babamın
selamı hatırına salıverirdi. Çekingen hâlimi görünce
tebessüm eder, borcumuzu deftere yazardı. “Babana
selam söyle!” cümlesini duyunca bakkaldan ayrılmam
gerektiğini anlardım.

O dönemde televizyonların, müzik setlerinin üzerinde
özenle işlenmiş danteller olurdu. Özel televizyon kanalları-
nın sayısı sınırlıydı. TRT ise gece yarısı olunca İstiklal Mar-
şı’yla kapanırdı. Sonrasında ekranda siyah beyaz karınca-
lar belirirdi. Bir süre dalgınlıkla bunu da izlerdik. Cep tele-
fonları ise doksanların sonunda yavaş yavaş yaygınlaştı.
Tabi ilk çıkan modeller epeyce büyük ve ağırdı. Üniversite-
nin ilk yıllarında cep telefonumu okula poşetle götürdüğü-
mü hatırladıkça gülüyorum. Otobüslerde inadına sigara
içilirdi. Kamyon lastiğinden tutun sepet içinde gıdaklayan
tavuklar bagaj diye otobüslere alınabilirdi.

O dönemde televizyonların, müzik setlerinin üzerinde özenle işlenmiş danteller olurdu. Özel televizyon kanallarının sayısı sınırlıydı. TRT ise gece yarısı olunca İstiklal Marşı'yla kapanırdı. Sonrasında ekranda siyah beyaz karıncalar belirirdi. Bir süre dalgınlıkla bunu da izlerdik. Cep telefonları ise doksanların sonunda yavaş yavaş yaygınlaştı. Tabi ilk çıkan modeller epeyce büyük ve ağırdı. Üniversitenin ilk yıllarında cep telefonumu okula poşetle götürdüğümü hatırladıkça gülüyorum. Otobüslerde inadına sigara içilirdi. Kamyon lastiğinden tutun sepet içinde gıdaklayan tavuklar bagaj diye otobüslere alınabilirdi.

Eskiden her şeyin tadı mı vardı yoksa şimdilerde bizim ağzımızın tadı mı bozuldu? Nereden geldik, nereye gidiyoruz? Gidişimiz hayra alamet mi acaba? Mesela TRT'nin 1970'li yıllara ait sokak röportajlarında kullanılan mis gibi Türkçe dikkatinizi çekti mi hiç? Bugün gençlerimiz ne yazık ki iki kelimeyi bir araya getirmekten acizler. Slm, mrb gibi kısaltmalarla ve emojiyle iletişim kuruyorlar, seçeneksiz sorulara cevap vermekte zorlanıyorlar. Zil çalınca birbirlerine çarparak son hızla okuldan kaçıyorlar. Arkalarından okula giren öğretmenleri için kapıyı tutmak şöyle dursun derslerine girmeyen öğretmene selam dahi vermiyorlar. Nezaket ve büyüklere saygı onlar için ruhsuz ceset gibi içi boş kelimeler... Oysa daha bir önceki yüzyılda, İstanbul Beyoğlu'nda, insanlar vapura binmeye çalışırken "Lütfen efendim, önce siz buyurun." diye birbirlerine ricada bulunuyorlar, bu ricalar yüzünden vapur on on beş dakika geç kalkıyordu. Sahi biz geçmişten bugüne gelirken kendimizden neleri kaybettik? Çoğalmak yerine eksilerek mi geldik? Yoksa şehirleştik fakat medenîleşemedik mi? Kanımca eski güzel günlerdeki değerlerimizin birçoğunu günümüze taşıyamadık. Şimdi önümüzde daha önemli bir mesele var: Bugünkü değerlerimizi geleceğe nasıl taşıyacağız? Umuyorum ki o günler geldiğinde hüznün ve pişmanlıkla geçmişi yâd etmek yerine geçen zamana inat değerlerimizi ve kimliğimizi kaybetmemenin gururunu yaşarız. Şiirle başladık, şiirle bitirelim. Sözlerimi Hüseyin Atlansoy'un dizeleriyle tamamlamak istiyorum: "Sade ekmeği bildiğimiz günler/ Geçmişte ve güzeldi anneanne! / Şimdi ekmek dile gelse / Boğazımızdan geçişine utandığını söylerdi!"

Bu sayımızda öğrencilerimiz, geçmişe bir parantez açtılar. Masallar, tekerlemeler, maniler derlediler. Deneme, hikâye, şiir türündeki metinlerle önümüze muazzam bir dil sofrası serdiler. Bütün bu leziz metinleri "nostalji" bohçasına sarıp bizlere armağan ettiler. Umarız ki sizler de okuyup birazcık kendinizden bir şeyler bulursunuz. Keyifle okumanız temennisiyle... Hoşça bakın zatınıza...

Selim Ümütlü (TDE Öğrt.)

NOSTALJİK BİR YAZI: ŞİİR VE EDEBİYAT ÜZERİNE

Epeydir yazacaktım, elim kalem tutmuyordu bir türlü. Edebiyat (tarihi) öğretmekten biz de cümle kuramaz olmuştuk! Bir cümle kuramıyorsa insan hayatta, yaşamının ne manası kalır ki? Oysa edebiyat cümle kurmak, yani anlatmak demekti. Nüktelerle süsleyip ezberletirken şair yaşamlarını, kitaba hapsolmuş şiirler, öyküler ve romanlar kurtarıcısını bekliyordu. Elbette böyle olacaktı, okumak sabır, yazmak emek istiyordu. Çünkü modern insan kısa yoldan haz elde etmenin peşindeydi. Bu yüzden ucuz polisiyelerin, entrikalı aşk romanlarının kitapçı vitrinlerini süslemesi. Tüketim tutkusu kitabı da ele geçirmişti. Sırf erkekler satın almıyor diye pembe kapağın yanında siyah kapakla bile sunulabiliyordu "Aşk" adını taşıyan bir kitap. Çünkü ambalaj çok önemliydi, öz şekilden sonra geliyordu.

Sonra tıpkı beyaz eşya reklamları gibi yüz bin basılan popüler romanların reklamları da televizyonda boy göstermeye başladı. Yazarlar kanal kanal gezip romanlarını tanıtıyordu. Arkadaşların bana söylediğine göre kitabınızda "kırk kural" diye bir şey varmış diyordu, ağzını süpermarketin otomatik kapısı gibi açıp her fırsatta porselen dişlerini gösteren sunucu. Böylece kitabı hiç okumadığını da itiraf etmekten çekinmiyordu. Taksitle aldığı buzdolabını yok pahasına satıp cep harçlığı yapmak zorunda kalan Orhan Kemallerin, Hilvan'dan 30 km'lik Kahire'ye gitmek için yol parası bulamayan Mehmet Akiflerin kemikleri sızlıyordu. Bir dönem adının "Sınıf" olması ve renginin kırmızı olması nedeniyle peşine polis takılan Rıfat Ilgaz'ın o günleri anlattığı romanı yüz temel esere alınıyordu. Rıfat Ilgaz ki "Sınıf" yüzünden hamile eşini bırakıp köşe bucak polisten kaçıyordu, bebeğinin dünyaya geldiğini bile eşinin pencere önüne koyduğu saksılardan anlayabiliyordu.

***Not:** Bu yazı yaklaşık on yıl önce kaleme alınmıştır. Yazıda geçen pop şarkılarının sözleri bu yıllara ve bundan önceki yıllara aittir. Bugüne gelindiğinde değişen bir şey var mıdır? Bunu da okuyucunun takdirine bırakıyorum.*

Düşünmekten, okumaktan, yazmaktan köşe bucak kaçıyorduk. Kitap her zaman adı korkuyla anılan bir kelimeydi. Kitapları değerlendirmekteki tek ölçütümüz ise kalınlığıydı. Acaba çok okumanın da etkisiyle 38 yaşında görme yetisini kaybeden, gene de kızının ve talebelerinin yardımlarıyla okumaktan vazgeçmeyen Cemil Meriç bu toplumdan çıkmamış mıydı? Cemil Meriç'in yeni gelen bir kitabı eline alıp gül gibi kokladığına şahit olan öğrencileri vardı.

Bir balıkçıya yapılan haksızlığa dayanamayan Sait Faik, "Yazmasam deli olacaktım." diyordu. Oysa bizler yazamadığımız için deli oluyoruz. Dershanelerin sıkışık sıralarında klasik tabirle test ile tost arasına sıkışmış öğrencilerimiz edebiyatın güzelliklerinden mahrum kalıyor. Hayatında bir kitap okumamış, bir cümle kur(a)mamış, bir şiirden iki mısra ezberlememiş öğrenciler mezun ediyoruz okullardan.

İşte gençlerimizin diline dolanan o sözlerden bir demet:

"Yatcaz kalkcaz, yatcaz kalkcaz, hop ordayım." (Gülşen) "

Benim ol, beni sar, bana sorma / Bu tenim senin emrinde" (Can Atilla)

"Benim olmazsan taciz ederim / Bana gelmezsen yer bitiririm " (Nihat Doğan)

Sıfır kilometre yeni bir araba alırım. / Mahallede kızlara ben havamı atarım. / Sağ çek sol çek bir caka atarım. / Gözlüğümü takar birden gaza basarım. (İsmail YK)

"Sana bir ay bana bir ay / Yetmez gülüm on bir ay / O bir ayı tut da gülüm / On bin aydan say(!)" (Yaşar)

"Yaşandı derler suç ve cezası / Kim yakalanmış ki iş kazası / Sen ha bire poz verme önce söz ver çocukluk hatırası (!)" (Serdar Ortaç)

"Bu gönül az mı, Kahrını çekti? Bensiz aşkın neye yarar ki? Kaç kere kırdın." (Emre Aydın)

"Aya benzer yüreğim / E doğal olarak takipteyim / Ah şu kaderi çözersem eğer / Bekle geliyorum aşkım." (Mustafa Sandal)

Galiba "Gezerim bayır bayır / Yanarım cayır cayır. " gibi kemeçe eşliğinde söylenen atma türküler bile bunlardan daha güzel. Güzelliğini bir tarafa bırakalım tacizi teşvik eden, argoyu özendiren, aşkı şehvetle sınırlayan sözler değil mi bütün bunlar? Oysa bizler için okullarda okutulan Şeker Portakalı romanında zavallı Zeze'nin ağzından çıkan bir argo sözcük bunlardan daha tehlikelidir. Mesela John Steinback'ın Fareler ve İnsanlar romanını okuttu diye soruşturma açarız bir öğretmene, neymiş efendim tüylü şeyleri okşayan roman kahramanı genel ahlaka mugayir davranıyormuş. Oysa hayallerinin peşinden koşan iki kahramanı göremez gözlerimiz.

Şiir boş bir uğraş olarak görülünce hayatımızdaki incelik de yerini sıradanlığa bırakıyor. Üç yüz kelimelik Türkçeyle üretilen pop şarkılarını ezberleyen gençlerin Yahya Kemal'i, Ahmet Haşım'i anlamalarını bekliyoruz. Çünkü gençlerimiz Cemil Meriç'in tabiriyle bilgiye susamış, isteyen, arzu eden "talebe" olmaktan çıkıp mekanik "öğren(i)ci" ler haline geliyor.

Şüphesiz şiir hikmettir. Şiir, inceliklidir. Şiir en çok da güzelliştir. Düz yazı yürümek, şiir dans etmek; düz yazı konuşmak, şiir şarkı söylemek gibidir. Şiirin olmadığı bir hayatta incelik, güzellik, hikmet de yoktur. Şiir anlatabilmektir. Düz yazıyla anlatılamayanı anlatabilmektir. Bu yüzden şiir ikinci bir dildir. Bazen kitaplar dolusu söz iki mısraya sığar:

"Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum.

Gök yüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum. " diyor Necip Fazıl Kısakürek. Ömrünün otuz yılını nasıl da iki mısrayla anlatıvermiş. Başka türlü nasıl anlatabilirdi ömrünün otuz yılını boş geçirdiğini ya da bir gerçeğin farkına varışını?

Şiir biraz da imgedir elbette, yani zekâ işidir. "*Lambada titreyen alev üşüyor*" diyor Abdürrahim Karakoç. Gaz lambasının rüzgârın etkisiyle sağa sola kıvrılan görüntüsü başka nasıl ifade edilebilir ki? Üşümek ve alev sözcükleri kardeş olup nasıl bu görüntüyü ortaya çıkarabilir? Peki Ömer Bedreddin Uşaklı'nın şu dizelerine ne demeli:

"Köpükten omuzları birbirine dayanmış,

Yüksek mağrur başları akşam rengiyle yanmış,

Sahile koşuyor bak deniz sarhoşları..."

Ömrümüzün kırk yılını deniz kenarında geçirsek bile "dalga"ya "deniz sarhoşu" demek aklımıza gelir mi?

" Melali anlamayan nesle aşına değiliz." diyor Ahmet Haşim ve "Gözyaşlarının gücü vardı eskiden diyor. (Adnan Özer) Eğer bugün sosyal hayatımızda bir neza-ket eksikliği varsa, birbirimize hitap şekillerimiz sıradanlaşmışsa, argo ve küfür övünç kaynağı olmuşsa, üç yüz kelimelik Türkçeyle üretilen ucuz pop şarkıları gençlerimizin diline pelesenk olmuşsa bütün bunlar şiirsizliktendir. Çünkü şiir, hayata renk katar, çünkü şiir insanın dünyadaki büyük yalnızlığını anlatmanın yegâne yoludur, çünkü şiir dilin dışında ikinci bir dildir. O halde bu yazının hatı-rına bir şiir okuyup hayatınıza renk katın ve şiir tadında kalın.

YILDIZLAR

Seni karanlıkta yatırıyorlar,
Korkuyorsun geceden.
Bakıp bakıp pencereden
Yatağına sokuluyorsun.
Ben hep eski yerimdeyim biliyorsun.
Hava açık olduğu zamanlar
Beni seyrediyor, seviniyorsun.
Ah, ne olurdu ben de
Sana görüldüğüm şekilde
Odana gelseydim!
Ateşböcekleri gibi
Küçücük avucunda
Yanıp yanıp sönseydim.
Seneler geçip gider, büyüksün.
Bir gün olur, hepsi biter
Endişeler, o çocuk üzüntün
Hepsi biter.
Aydınlanır senin için geceler, güneş gibi görünürsün.
Biraz sabır, küçük çocuk, biraz sabır!
Ama Allah'ın koyduğu yerde
Yıldızlar daima yalnızdır.
(Behçet Necatigil)

***Nostaljik bir şiir: 1960'larda Almanya'ya göç eden
"gurbetçiler"in hatırasına...***

SİRKECİ'DEN TREN GİDER

Sirkeci'den tren gider,
Varım yoğum törem gider,
Tuna bizden utanır, biz Tuna'dan,
Yüzüne kapatır ellerini.
Aldırma be Tuna'm,
Yiğit çıplak doğar anadan.

Sirkeci'den tren gider,
Vagon gider, derdim gider,
Gurbet elde bir başıma,
Varım, yoğum alır gider.

Sirkeci'den tren gider,
Ona giden verem gider,
Bir kampana çalar analar, ağlar.
Oğul oğul, çocuklar öksüz, gelinler dul.
Akşam olur, hüznün çöker,
Omuzlarım bir bir düşer,
Sirkeci'den tren gider,
Gözyaşımı döker gider.

Sirkeci'den tren gider,
Erzurumlu Duran,
Ankaralı Burhan gider,
Burada ezan var, orda çan,
Her sabah çınlar tepemizde,
Uyan uyan!

Sirkeci'den tren gider,
Bir yaldızlı Kur'an gider,
Su serperler ya gidenlerin ardında,
Dün askere Hint'e, Yemen'e,
Bugün ekmeğe, yaban ellerine,
Dönmezler ya andan.

Sirkeci'den tren gider,
Evim, barkım viran gider,
Biz hep atla geçtik Tuna'dan,
Böyle geçmedik avrat, uşak,
Biz hiç böyle geçmedik,
Tuna bizden utanır, biz Tuna'dan,
Aldırma be Tuna'm,
Yiğit çıplak doğar anadan,

Sirkeci'den tren gider,
Vagon gider, derdim gider.
Gurbet elde bir başıma,
Varım yoğum alır gider.

Sirkeci'den tren gider,
Erzurumlu Duran,
Ankaralı Burhan gider,
Burada ezan var, orda çan,
Her sabah çınlar tepemizde,
Uyan uyan!

Sirkeci'den tren gider,
Bir yaldızlı Kur'an gider.

Ali Akbaş

MURAT KARAKUŞ ŞİİRLERİ**BOŞLUKTA HOŞLUK**

Düşünürüm nerdeyim,
Hayyam'daki serdeyim.
Dünyayı dolaştım sanıp
Bakarım hep aynı yerdeyim.

Gezerim hep ilden ile,
Düşerim hep dilden dile,
Kanarsam da tatlı dile,
Dile dilemma olmuş yerdeyim.

Neyzen'den ilham alırım,
Asafa bakar kalırım,
Kendimi Süreya sanıp,
Yürürken emekler kalırım.

Can Murat'ım hoşluktayım,
Dolmayan bir boşluktayım,
Hayalden hayale uçuşan
Yalancı bir loşluktayım!..

NEFESİN

Taa uzaklardan gelen
Bir türkü gibi sesin...
Yanık bir bozkır havası gibi
İçime dolmuş,
Hasret kokulu nefesin!..

Eza mısın, ceza mısın?
Ruhuma cefâ mısın yoksa?
Yâr mısın nesin?
Havam gibi özledim seni.
Can oldu artık canıma
Hasret kokulu nefesin!

İNSANCIKLAR

Kimi az bir rüzgârda
Toz gibi savrulur,
Kimi yapraktır
Hemen kıvrılır.
Kimi de kar boranda
Simsiyah kavrulur,
Âdem olan âlemde nice kul vardır!..

Kimi hasrettir,
Aşka sevgiye.
Kimi gönlün açar,
Bir parça övgüye.
Kimi de arsızdır,
Her türlü dövgüye
Bağrı dikenli, bağbanda nice gül vardır!..

Kiminin tasmaşı
Altın gümüşten,
Kiminin asası
Şimşir ağaçtan,
Kiminin de duvarı
Toprak kerpiçten,
Damı açık evlerde nice can vardır!..

Can Murat'ım sorarım,
Çok mu zor olur?
Çıkarıcı gönüller
Nasıl durulur?
Elbet gün gelir,
Sualin sorulur.
Karıncayla bile hesabın vardır!..

Bilinmeyen Sevgi

Beni görünce neden şemsiyeni açarsın?
Yoksa beni sevmez, benden mi kaçarsın?

Giysilerin ıslandı diye bana mı kızsarsın!
Yoksa onları toplarken mehtaba mı dalarsın.

Ya neden kıymet vermez, değer vermezsin?
Gerçekten de o kadar mı beni sevmezsin?

Oysa duygularımı bilsen böyle demezsin
Bilirim sen karıncayı bile incitmezsin

Söylenme artık gidiyorum buralardan
Bilmem gidince beni arayıp sorar mısın?

Şimdi bir karıncayız gökyüzünden serpilen
Şimdi bir suyuz toprağı yeşertip, coşturan

Medine Doğan, 9/A

Bilmezdim

Bilmezdim kalbin öyle saf öyle temiz...

Buluşmalı artık gözlerimiz,
Tutuşmalı ellerimiz,
Kuş misali uçmalı kalplerimiz...

Bilmezdim kalbin öyle acımasız, öyle insafsız...

Yapma güzel gözlü yârim, biz de insanız!
Belki bir gün başka bir hayatta,
Başka bir sokakta,
Birbirimize rastlarız.

Sümeyye Erci, 9/B

Sen Aklıma Gelmiştin

Düşledim seni,
her gece yanımda istedim,
Olmadı, ağladım;
Yine de hep seni bekledim.

Kızmıştım sana ,
Ama kıyamamıştım.
Açılmıştı bu yara,
Sen aklıma gelmiştin!

Sümeyye Erci, 9/B

Yeni bir başlangıç

Ölüm,gizemli bir yolculuk
Bir kapı aralanır ardında
Ruh bedenden ayrılırken
Bir sonsuzluğa doğru yelken açar

Gözyaşları dökülür ardından
Sevenlerin kalplerinde derin bir yara
Ama ölüm sadece bir veda değil
Yeni bir başlangıçtır aslında

Kardelen Çelik, 9/A

ÖĞRETMENLERİMİZİN DİLİNDEN NOSTALJİ: BİZ ESKİDEN....

Biz eskiden dalye oynardık. Çanak, çömlek patladı deyince oyun biterdi. Yatılı okulda bir odada 16 kişi kalırdık. Ankesörlü telefonlarda konuşmak için sarı jetonlarımız vardı. Kantindeki müzik kutusu da jetonla çalışırdı. Kemerimize bağladığımız walkmanden müzik dinlemek lüks sayılırdı. O zamanlar kar çok yağardı, kardan adam yapar, burnuna havuç takardık. Şimdiler de kar fazla yağmasa da kardan adamların sayısı çoğaldı!

Selim Ümütlü

Biz eskiden aile içi sohbetler ederdik şimdi ise çocuklar odalarında bilgisayar oynuyorlar ve biz eskiden sokak oyunları oynayarak büyüdük, şimdiki çocuklar ise eve kapanıp tabletleri ile oynuyorlar.

Nazan Hanlıoğlu İnanç

Biz eskiden, su içerdik testiden...

Hakan Çıkışır

Biz eskiden çelik çomak ve tetris oynardık.

Hüseyin Doğan

Biz eskiden elik omak ve saklambaç oynardık.

Esm evik

Biz eskiden ötüre, beştaş, seksek gibi oyunlar oynardık; spor yapardık.

Erdem Turgut

Biz eskiden beybilent eviriridik topaç ile oynardık , saklambaç oynardık , İspanyol paa giyinirdik.

İsmail Atmaca

Biz eskiden mahallede yakartop oynardık şimdi ise arabalardan dolayı fazla oynanmıyor.

Fulden ınar Gödek

Biz eskiden gece yarlarına kadar sokakta top oynardık. Hoşlandığımız kıza melek gözü ile bakardık.

Murat Karakuş

Biz eskiden ilkokula giderken mavi önlükler giyerdik ve mendillerimiz ile tırnaklarımız kontrol edilirdi.

Güner Akbay

ÖĞRETMENLERİMİZİN DİLİNDEN NOSTALJİ: BİZ ESKİDEN....

Biz eskiden korkmadan sokakta oynardık.

Leyla Eker

Biz eskiden bayramlarda para toplardık.

Seda Ceylan

Biz eskiden dalye oynayıp sihirli annem izlerdik.

Hacer Demir

Biz eskiden yağlı kayış oynardık.

Mehmet Özgür

ESKİLERE DAİR

-Eskiler, eskiden güzeldi, özlemek değil bu, hasret kaldık..Oruç Aruoba-

Eskileri özlemek... Geyikli perdeleri, sedirleri, radyoları, koltuklardaki dantelleri, annenin verdiği bozuk para ile aldığı patlayan şekerleri, bayramlarda kapı kapı gezerek şeker toplamayı, korkmadan akşam ezanına kadar sokakta seksek oynamayı, mavi önlüğü, beyaz yakayı, boyna asılan ama yine de kaybolan silgileri, ilk matematiği öğreten abaküsleri, sobadaki odun sesini, pazar günü banyodan sonra soba dibinde ısınmayı, patates kestane pişirmeyi, doksanların o güzel şarkılarını, o şarkılara denk geldiğinde yüzde oluşan o gülümsemeyi... Nostalji dediğimiz de hemen hemen hepimizin aklına ilk gelen hatıralar...

Peki neydi eskiyi bu kadar özleten? Eskiden daha güzeldi dedirten. Eski mi güzeldi gerçekten yoksa büyüdükçe dertlerimizde büyüdü ve yolumuzu mu kaybettik? Nostalji dediğimiz, birkaç yıl öncesinin sihri neydi? İnsanlar neden eskiden hep iyi şeyleri hatırlar da kötü anıları hatırlamaz. Hatırlamak istemez. Kötülük olmadığı için mi? Hayır, insanın olduğu her yerde iyilikte kötülükte varsa o hâlde neydi eskiyi bu kadar güzel hatırlatan?

Eskiler güzel, hasret kaldık der Oruç Aruoba.. Bayramlar, geniş aileler, elde telefon olmadan taşlarla, eskimiş çoraplarla, toprakla oynanan oyunlar, leğende karda kaymalar, derdini anlattığında sırtını sıvazlayıp "geçer" diyenler güzeldi mesela. İnsanoğlu kalabalıklar içinde yalnız değildi... Samimiyetin olduğu, kötülüğün bu kadar kol gezmediği zamanlar güzeldi... Eskiden insanların birbirleriyle münasebeti, nezaketi, yokluğun içinde yaşanan o zenginlikti belki güzel olan...

Zehra Emiroğlu

DEĞERSİZ ŞAİR

Küçük bir mahallede, yeni bir okul açılmıştı. Öğrenciler okulun ilk günü çok heyecanlıydı, tabi Türkçe hocasını tanımadan önce... Bu adam ayın 15'inde aldığı maaştan başka bir şey düşünmezdi. Gel zaman, git zaman, çoğu öğrenciyi okuldan soğutup emekli olmayı başardı. Bir gün kütüphaneye gitmiş gezinirken, bir dergi gözüne çarptı eline alıp bir köşeye oturdu. Sayfaları çevirirken genç bir şairin röportajına denk geldi ve okumaya başladı, röportajda şunlar yazıyordu;

Muhabir:

-Şair olma isteğiniz nereden geliyor zorluklarla nasıl başa çıktınız ? En başından ayrıntılı dinlemek isteriz.

Şair:

-Çok uzun, ama anlatırım tabi. İlkokulu yeni bitirmiştım, mahalleye yeni bir okul açılmıştı yakın diye annem ve babam beni oraya gönderdiler. Yaz tatilinde annem boş durmamam için, hikâye ve şiir kitapları alıp okumamı sağlamıştı. Nihayet okullar açılmıştı, ama ne tesadüf ilk der Türkçeydi. Herkes kendini tanıttı ve sıra bana geldi...Evet ben bir kekemeydim. Konuşurken zorlandım, anlayış bekledim. Fakat ‘‘ Tamam, otur kırk saat seni mi bekleyeceğim?’’ dedi. Türkçe hocam gözlerim dolmuştu ama kendimi durdurabilmişim. İki ay geçmişti. Türkçe derslerinde hiç laf söylemeden sadece oturuyordum, çünkü ilk ders anlamışım o adamın düşüncesiz biri olduğunu.

Uzun süre gizli gizli şiir yazmıştım. Ve beklediğim fırsat ayağıma geldi. Okulda şiir yarışması vardı. Ne kadar istemesem de fikir almak için Türkçe hocasına sordum sınıfta okumamı söyledi. Zorlandım ama okudum, şiirimi bitirmeme zaman verdiğine sevinirken birden üstüme yürüdü, şiir yazdığım kâğıdı yırtıp çöpe attı. Üstüne bağırarak “Tamamen bir zaman israfısın, defol!” dedi. Bütün sınıf güldü, hem utançtan hem de haksızlığa uğradığım için ağladım. Küçük bir çocuğa bu ne nefret? Ego yapmam ama şiir gerçekten çok güzeldi. Bu yaptığı mükemmel bir tabloya yanlış bir boya sıçratmak gibiydi.

O günden sonra konuşma terapistine başladım. Tabi annem ve babam bu olayı duyunca okulumu değiştirdiler. Yeni Türkçe Hocam, her şeyi ona borçluyum. İlk gittiğimde durumumu öğrenip benimle daha çok ilgilendi. Ona güvenip şair olma hayalimi anlattım. Ve o hoca bana “Bazı şeyler koskoca ansiklopedide, tek bir cümle aramak gibidir. Çok zordur, ama imkânsız değildir.” Bu söz hayatımı değiştirdi, daha çok şiir yazmaya başladım ve konuşmam düzeldi. Liseye geçtim. Ve okul dergilerine sayısız şiir verdim. Bu bana inanılmaz bir özgüven vermişti. Sonra şiirlerimi kitap haline getirmeye karar verdim. Babamın yardımıyla kitabım çıktı, ama bence, ben hala şair olamamıştım. Çünkü herkes kitap çıkarabilirdi. Önemli olan okur sayısıydı. Ve ben önemli olanı yaptım, sayısız okura sahibim. Ve büyük kitlelere hitap ediyorum. “Artık bir şairim.”

Röportaj bitmişti ve adama bu hikâye çok tanıdık geldi, yazıya bir daha baktı. Ve evet şairin röportajda anlattığı düşüncesiz Türkçe Hocası ta kendisiydi.

Makbule Dağ (9/C)

DAVET

“şunları bir araya toplayayım.
Bir güzel muhabbet edelim” diye düşündüm.

Mutfak işinden de anlarım.

Donattım sofrayı.

Bayağı uğraştım.

Hepsinin, ayrı ayrı ne
yemekten, ne içmekten
hoşlandığını iyi bilirim.
Bayağı da para gitti.

Birinin yediğini öbürü yemez.
Ötekinin içtiğini beriki içmez.
Dört kişilik sofra kurdum.

Mumları da yaktım.
Bak hepsi, Erick Satie severdi.
Hatırladım.
Müziği de ayarladım.

Geldiler.

20 yaşında ben,
35 yaşında ben,
40 yaşında ben ve
bugünkü ben dördümüz.

Birden yirmi yaşımı, otuz beş yaşımın karşısına oturttum.
Kırk yaşımın karşısına da, ben geçtim.
Yirmi yaşım, otuz beş yaşımı tutucu buldu.
Kırk yaşım ikisinin de salak olduğunu söyledi.

Yatıştırayım dedim.
“Sen karışma moruk” dediler. Büyük hır çıktı.
Komşular alttan üstten duvarlara vurdular.
Yirmi yaşım kırk yaşıma bardak attı.

Evin de içine ettiler.

Bende kabahat.

Ne çağırıyorsun tanımadığın adamları evine ...

ÇORUM'DA BAYRAM GELENEKLERİ

Çorum'da dinî bayramlar da önemli kutlama günlerindendir. Ramazan ve Kurban Bayramı'nın, yerel özelliklere bağlı olarak, çeşitlilik gösteren, hazırlık (karşılama), bayram günü ve uğurlama (bayram sonrası) gibi aşamaları vardır. Çorumda bayramdan birkaç gün önce hazırlıklara başlanır. Bayram sabahı, ailenin bütün fertleri erkenden uyanır. Bayram sabahı kahvaltısı genellikle menüsünde, börekler, yaprak sarması, çay vb. yemeklerin bulunduğu sofrada yapılır. Kurban Bayramında ise namazdan sonra kahvaltı yapılır ardından kurban kesmeye gidilir. Sonrasında kesim yapılan evde misafirlere ikramlık et pişimi devam eder. Her gidilen evde bayram ziyaret süresi 30-60 dk. arası sürer ve sofrada serilir. Et kavurma, sarma, börekler ve içecek tatlı ikramı yapılır. Tatlı ve böreğin yapımı iki gün önceden başlamaktadır. Her iki bayramda da kabir ziyaretleri yapılır, aile büyüklerine gidilerek el öpülür. Mezarlık ziyareti, çoğunlukla arife günü yasin okunarak yapılır.

Çorumda, bayramlara özgü yaşayan bir diğer önemli gelenek de Hıdırlık ziyaretleridir. Burada Kerebî Gazi, Hacı Salih Efendi, Sücaaddin zâde zarif efendi, Abbas Kübbi, El-Hac Yusuf- Bahrî, Ubeydî Gazi, Süheybî Gazi gibi önemli şahısların türbeleri vardır. Bugün artık pek görülmesine de, bayramlarda Saat Kulesi civarına panayır kurulduğu ve çocukların burada eğlendiği söylenebilir. Her iki bayramda da birliklere haralık, şeker vb. şeyler verilir. Genelde Ramazan Bayramı'nda 1 ve 2. günler gezilip 3. gün tatil yapılır. Kurban bayramında ise ilk gün pek gezilmez 2. ve 3. gün akraba ziyaretleri yapılır. Kurbandan pay çıkarılıp kesememişlere ve ihtiyaç sahiplerine pay bırakılarak bayramları kutlanır. Bayram sabahları neşeli ve heyecan dolu geçmektedir. Kurban bayramına Çorum halkı "iş bayramı" da demektedir. Çünkü daha çok et, pay, kesim vesaire işlerden ötürü bu ismi almıştır. Her iki bayramda da gönüller ve kalpler huzur, mutluluk, coşku ile buluşur.

Betül Gül İzci (10/B)

BİTLİ MERCİMEK MASALI

Bir varmış bir yokmuş, bir köyde “Bitli Mercimek” adında bir genç, annesiyle birlikte yaşarmış. Günlerden bir gün Bitli Mercimek’in annesi: Harman vakti geldi geçti. Yarın değirmene git, bu seneki buğdayımızı öğüttür, bize bir kış boyunca yetecek kadarını al gerisini de pazarda sat.” demiş. Bitli Mercimek ertesi gün erkenden kalkıp buğdaylarını çuvallara doldurmuş ve değirmenin yolunu tutmuş. Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş sonunda gideceği yere varmış. Buğdayları öğütüp tekrar köyün yolunu tutmuş. Yolda bir pazara uğrayıp fazla unu satmış ve 5 lira para elde etmiş. Daha sonra yolda giderken bir grup çocuğa rastlamış. Bu çocuklar bir tane yılan yavrusunu bir çubukla havaya kaldırıp geri yere atıyorlarmış. Bitli Mercimek çocuklara: “Ben size 2,5 lira para vereyim siz de bu yılan yavrusunu bırakın.” demiş. Çocuklar bu teklifi kabul etmişler, daha sonra yolda giderken bir çocuk grubu daha görmüş. O çocuk grubu da bir köpek ve bir kediye suyun içine atıyorlarmış. Kedi ve köpek de tekrar suyun içinden çıkıyorlarmış. Bitli Mercimek bu çocuk grubunun yanına gitmiş ve onlara: “Size iki buçuk lira para vereyim siz de bu kedi ve köpeği serbest bırakın.” demiş” Çocuk grubu bu teklifi kabul etmiş. Daha sonra da Bitli Mercimek eve varmış. Annesi parayı istemiş. Bitli Mercimek de olan biten her şeyi bir bir anlatmış.

Aradan aylar geçmiş, bir gün Bitli Mercimek padişahın kızını görmüş ve ona âşık olmuş. Hemen annesine gidip: “Anne, bana padişahın kızını iste!” demiş. Annesi Bitli Mercimek’i “Oğlum, o koskocaman bir padişah, biz ise zavallı köylüleriz. Hiç padişah kızını bize verir mi?” demiş. Bitli Mercimek’in ısrarlarına dayanamayan annesi en sonunda gidip padişahın huzuruna çıkmış. Padişah, Bitli Mercimek’in annesine: “Ne istersin bre kadın?” demiş. Bitli Mercimek’in annesi de Allah’ın emri, peygamberin kavli ile kızını oğlum Bitli Mercimek’e isterim.” demiş. Padişah büyük bir kahkaha atmış ve “Sana kızımı veririm ama oğlunun yapması gereken üç tane şartım var.” demiş. Bir: Şu sarayın önündeki koca kayayı oradan kaldıracak. İki: Benim sarayımın karşısında benim sarayından daha büyük bir saray yaptıracak. Üç: O saraydan benim sarayıma altından, gümüşten, zümrütten, elmastan bir yol yaptıracak.” demiş. “Eğer ki oğlun bunları yaparsa sana kızımı veririm.” demiş.

Annesi bütün olanları Bitli Mercimek'e anlatmış. Bitli Mercimek kafasını kayalara taşlara vurmuş, ağlayıp sızlarken birden karşısında kurtardığı yılan yavrusunu bulmuş. Yılan ona: "Ne ağlayıp sızlarsın Bitli Mercimek?" demiş. Bitli Mercimek olanları anlatmış. Yılan da: Senin derdinin dermanı bendedir." demiş. Şimdi seninle benim yuvama gideceğiz. Yuvamda annem bir kenarda sürekli yatar. Babam da başka bir kenarda kıvranıp yatar. Bizi gördüğü zaman babam kafasını kaldırıp: Ey insanoğlu, dile benden ne dilersen. der. Sen de babama "Dilinin altındaki mührü diliyorum. diyeceksin. Olmaz, derse yine: "Dilinin altındaki mührü diliyorum" de. bitti Ardından Bitli Mercimek'e: "Kapat gözünü "Bitli Mercimek" demiş, o da kapatmış. Aç gözünü Bitli Mercimek demiş, o da açmış. Yedi kat yerin altına inmişler. Yılanın babası kafasını kaldırıp: "Ey insanoğlu, dile benden ne dilersen." demiş. Bitli Mercimek de: "Dilinin altındaki mührü diliyorum." demiş. Baba yılan, "Olmaz!" demiş. Bir daha sormuş: "Ey insanoğlu, dile benden ne dilersen." demiş. Mercimek yine "Dilinin altındaki mührü diliyorum" diye cevap vermiş. Baba yine "Olmaz!" demiş. Oradan yavru yılan söze karışmış: "Baba, o benim hayatımı kurtardı. Sen de ona dilinin altındaki mührü vereceksin." demiş. Bitli Mercimek'e bir yüzük vermişler.

Bitli Mercimek eve gitmiş, abdest almış, iki rekât namaz kılmış, yüzüğü de alınının ortasına basmış. Sonrasında 40 tane Arap Bitli Mercimek'in önüne gelmiş ve "Dile bizden ne dilersen." demiş. Bitli Mercimek de "Sarayın önündeki o büyük kayayı oradan çekin, padişahın sarayının karşısına padişah sayısından daha da büyük bir saray yapın, o saraydan padişahın sarayına gümüşten zümrüten elmastan bir yol yapın." demiş. Söylenenlerin hepsini kısa sürede yapan kırk harami, Bitli Mercimek'e işi tamamladıklarını haber vermişler. Padişah sabah uyandığında bakmış ki sarayın içi güneşle dolmuş. Camdan bakınca da karşıdaki saray ve yolu görmüş. Bitli Mercimek'in annesini huzuruna çağırması ve kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Bitli Mercimek de yüzüğü karısının parmağına takmış.

Aradan aylar geçmiş bir çerçicinin bu yüzükten haberi olmuş. Daha sonra Bitli Mercimek'in işe gittiği günü fırsat bilen çerçici bir at arabasına elbiseleri doldurup Bitli Mercimek'in evinin kapısından geçmiştir. "İncilerim var, boncuklarım var, boy boy elbiselerim var!" diye bağırırken Bitli Mercimek'in annesi ve karısı aşağı inmişler. Şu da güzeldi, bu da güzeldi diye gördüklerine hayran kalmışlar. "Ama bizim hiç paramız yok!" demiş Bitli Mercimek'in karısı. Çerçi de o zaman "Şu parmağındaki eski yüzüğü ver, bunların hepsi sizin olsun." demiş. Bitli Mercimek'in karısı yüzüğü çıkartıp vermiş. Yüzüğü alan çerçici hemen eve gitmiş, abdest alıp iki rekât namaz kılmış. Yüzüğü alınının ortasına basınca 40 tane Arap da ona gelmiş. Araplara Bitli Mercimek'i Delikli Kaya'nın içine hapsedin." demiş. 40 Arap Bitli Mercimek'i delikli kayanın içine hapsetmişler.

Bitli Mercimek'in kurtardığı kedi ile köpek tam Bitli Mercimek'in bulunduğu Delikli Kaya'nın önünden geçerken bir ağlama sesi duymuşlar. Delikli Kaya'nın küçük deliğinden bakınca Bitli Mercimek'i görmüşler. Bitli Mercimek olanları anlatmış, kedi ile köpek: "Bize bir iyilik yaptın, canımızı kurtardın. Biz de seni buradan kurtaracağız." demişler. Ve geceleyin çerçicinin evinin önüne gitmişler. Birisi, "havv, havv!.." diğeri miyav, miyav... derken çerçici hizmetlisine "İçeri alın şunları, üşümesinler." demiş. Köpek, evin kapısının önüne yatmış. Teyze bir şey almak için yatak odasına girerken kedi de sobanın altına girivermiş.

Gece yarısı geçip kuşluk vakti geldiği zaman kedi sobanın altından çıkmış. Çerçicinin burnuna kuyruğunu değdirdiği zaman çerçici hapşırması ve dilinin altına sakladığı yüzük çıkmış. Hemen yüzüğü alıp giden kedi, köpeğe: “Haydi, derhal gidiyoruz.” demiş. Biraz yol aldıktan sonra önlerine bir dere çıkmış. Köpek: “Dereden geçerken yüzüğü bana ver.” demiş. Kediye: “Hayır, olmaz. Senin çenen durmaz, bir şey görünce havlarsın suya düşer yüzük.” demiş. Sonra köpek kediden yüzüğü almış, derenin ortasında iken iki tane avcı gören köpek hemen havlamış ve ağzındaki yüzük suya düşürmüştü. Suyu düşen yüzüğü de bir balık yutuvermişti. Hemen avcılarının yanına giden kedi miyavlamış ve avcılar da bu kedi acıkmıştır diye düşünmüşler ve bir balık yakalayıp vermişler. Kedi hemen gidip balığın içini açmış ama yüzük yokmuş. Yine gitmiş avcılarının yanına, bir balık daha tutmuşlar. Kedi hemen gidip içini açınca yüzüğü bulmuş. Yüzüğü alıp Delikli Kaya’da hapis olan Bitli Mercimek’e vermişler.

Bitli Mercimek hemen abdest alıp iki rekât namaz kılıp alınının ortasına basınca 40 tane Arap gelmişti. Bitli Mercimek’i Delikli Kaya’nın arkasından çıkarmışlar. Çerçiye de “Kırk katır mı istersin, kırk satır mı?” diye sormuşlar. Nihayetinde onu kırk tane katırın arkasına bağlayıp sürüye sürüye öldürmüşler. Bitli Mercimek, karısı ve annesi birlikte mutlu bir hayat sürmüşler. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine!..

Derleyen: Ahmet Arlı

Kaynak Kişiler: Hüseyin Arlı, Ahmet Arlı, Mukaddes Arlı, Mehmet Arlı

KİTAPLARDAKİ İNSANLAR

Lise ikinci sınıftaydım. Yatılı okuyordum. Okulumuz çam ağaçlarıyla örülmüş yedi yüz dönümlük bir arazinin ortasındaydı. Bizim gibi uzak illerden gelenler için "hafta sonları" en büyük işkenceydi. Hafta içi her bucağı öğrenci kaynayan okul, hafta sonu geldiğinde bir anda az sayıdaki veremlilere mahsus bir sanatoryuma dönüşüyordu. Issız ve sakin... İşgale uğramış bir şehrin sokaklarında dolaşır gibi ürkek ve tedirgin adımlarla geçiyorduk köy enstitüsü zamanından kalma metruk binaların arasından. Cuma günü tören bitip de Ankara'ya evci gidecekler okuldan kaçır gibi ayrılınca, hüznün ve yalnızlık okulda kalanların üzerine karabasan gibi çökerdi. Zamanın tekerlekleri çamura batardı ilk gençliğimizin mahzun bataklığında. Ne kantinde izlenen televizyon ne de çamlar arasında atılan voltalar zamanın tekerleklerini ilerletebilirdi. İşte böyle bir günde tanıştım kitapla. Kavanoz dibi gözlüklerinin üstünden bakan sınıf arkadaşım günlerdir ballandıra ballandıra anlatıyordu. Tıpkı kimsenin yerini bilmediği bir defineyi keşfetmiş, içindeki altın, elmas ve bilumum mücevherleri bu konuda çok cahil birisine anlatıyormuş gibi göz bebekleri büyüyordu. İçimden "Artık bitir şu kitabı da, ben de okuyayım!" diyordum. Her seferinde kaç sayfası kaldığını soruyordum. Günler sonra kitabı bana uzattığında hissettiğim heyecanı tarif edemem. Saman kâğıda basılıydı. Yıpranmış bir kitaptı. Ancak halden anlayan bir sahaf onu hayata döndürmüş olmalıydı. Siyah ciltli kapağında "Suç ve Ceza I" yazıyordu.

İlk cildi bitirmek için çok gayret sarf ettim. Sonya, Marmeladov, Razumihin gibi Rusça isimleri aklımda bir türlü tutamıyordum. Bir de bazı kişilerin birden fazla isminin olması ve romanın farklı kısımlarında farklı isimlerinin kullanılması iyice kafamı karıştırıyordu. Ana kahramanın isminin Rodion Romanovich Raskolnikov olduğunu anlamam için bayağı zaman geçti. Her şeye rağmen vazgeçmedim. Zor da olsa ilk cildi bitirdim. İkinci cilde ulaşmam ise birkaç haftayı buldu. Cinayetle başlayan olaylar ve cinayetten sonra Raskolnikov'un kafasını kemiren sorular beni romana iyice bağladı. İkinci cilt de bittiğinde içimi tuhaf bir boşluk hissi kapladı. Kitabın bitmesinden doğan bu boşluk hissini gidermenin tek yolu kitabı okuyan arkadaşımı bulup roman hakkında sohbet etmektir. Suç ve Ceza'nın kahramanlarıyla hayat yolumuz bir noktada kesişmişti, yıllar geçse de artık onları unutmam mümkün değildi. "Acıyı üstlenmekle, suçunu yarı yarıya temizlemiş olmuyor musun?" diyen, vicdanının mahkemesine teslim olan Raskolnikov artık benim kahramanımdı.

Roman kahramanlarıyla dostluğum o günden sonra başladı. "Ve kitaplardaki insanları sokaktakilerden daha çok sevdim." diyen, öğrencilerinin getirdiği kitapları gül gibi koklayan Cemil Meriç'e hak verdim. Raskolnikov'la tanıştıktan sonra dünyama giren kahramanların sayısı arttı: Oblomov, Gregor Samsa, Zebercet, Don Kişot... Peki sizin kitaplarla tanışma hikâyeniz nasıldır? Sizin roman kahramanlarınız kimlerdir?

Selim Ümütlü

(TDE Öğrt.)

KİTAP ALINTILARI

"Ama şuramda bir bulantı. Gitmiyor, geçmiyor. İnsanlar arasında durmadan mikrop gibi yayılan bir hastalığın bulantısı bu. Kuşku ve güvensizlik. Bunları böyle böyle düşünmek zorunda kalışım... Yoklaya yoklaya yaklaşmak herkese. Şu anlamda ya da bu anlamda... Adımları hesaplı atmak. Yüreklere hesaplı açmak. Açık olamamak. Her gün biraz daha kapanmak. Her gün biraz daha köstebekleşmek, tilkileşmek, böcekleşmek... "

Bir Düğün Gecesi'nden, Adalet Ağaoğlu (1929- 2020)

Ah! Düşüşsüz insan!

Benden övgü bekleme.

Düşüşün tadını almayan insan!

Senin, yücelerin serinliğinden, arılığından ne haberin vardır?

Ruh gecesinin yedi katlı karanlığına batmamış yürek!

Sana ışıklar ve aydınlıklar ne der?

Ey zindanda bir gece geçirmemiş dost, güneşe doğru çılgın koşuyu yapacak çocuk olabilir misin?

Ey yükseklerden büyük seslerle düşen su, bu yalçın kayalara bir şelâle borçlu olduğunu biliyor musun?

Yitik Cennet'ten, Sezai Karakoç (1933-2021)

EDEBİYAT VADİSİNDE İZ BIRAKAN ÇORUMLU BİR ŞAİR: MAZLUM KENAN KÖSTEKÇİ

Asıl adı, Ömer Mazlum'dur. 26 Eylül 1326 (1910) tarihinde Çorum'un Karakeçili Mahallesi'nde doğdu. İlköğrenimini 1923 yılında Çorum'da tamamladı. 1925'te Çorum Mıntıka Ziraat Ameliyat Mektebi'ne girdi. 1927'de Ankara'da Köy Muallimliği Kursu'ndan öğretmenlik yapabilme hakkı kazandı. Çorum'un Dogla ve Karapınar Muhaciri köylerinde öğretmenlik yaptı. 1930'da Sivas Muallim Mektebi'ne yazıldı. Tüberküloza (vereme) yakalandı. Tedavi için İstanbul'a prevantoryuma gönderildi. 1931 yılında okul kaydı, Sivas'tan Ankara Gazi Muallim Mektebi'ne nakledildi. Tedavisi esnasında İstanbul'da sınavlarına girerek mezun oldu. 1932-1933 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da öğretmenliğe başladı. 1933 yılı Ocak ayında yeniden hastalanarak öğretmenlikten ayrıldı. 1933-1936 yılları arasında Burgazada ve Heybeliada prevantoryum ve sanatoryumları ile Haydarpaşa ve Cerrahpaşa hastanelerinde sürekli tedavi gördü. Sağlığındaki düzelme üzerine sanatoryum ve hastanelerde geçen yılların yarattığı bıkkınlık ve ailesine -özellikle annesine- duyduğu özlemi giderme arzusuyla Çorum'a döndü. Sungurlu'da kardeşi Naciye'nin yanındayken beklenmedik bir biçimde hastalığı tekrar nüksederek durumu ağırlaştı. 13 Haziran 1936 tarihinde henüz 26 yaşında iken vefat etti. Tek kitabı "Zakkum Çiçekleri" ölümünden sonra (1942) İbrahim Alaaddin Gövsa'nın önsözüyle yayımlanmıştır. *"İztıraptan doğdular şiirlerim acıdır / Mısralarımda elem, ilhamın kırbacıdır"* mısraları şiirini özetler.

Şiirlerinden Örnekler:

KALBİMİN ÇILGINLIĞI

Simsiyah servilerin koyu derinlikleri,
Beni bir gün çekecek o serin loşluğuna;
Kapkara toprakların ıslak serinlikleri,
Dolacak gözlerimin çürüyen boşluğuna...

Ben de bütün bunlardan ve hayattan habersiz,
En sakın bir uykuda uzanmış olacağım,
Uçarak bir meleğin kanadında emelsiz,
En rahat duyguları ruhumda bulacağım..

Öyle sanıyorum ki sükûneti istemez,
Kalbim orada bile aşk için vuracaktır.
O çılgın istekler ki, ona bir an sus demez,
Aşkı sönerse eğer çarpması duracaktır...

Haydarpaşa; 19.3.936

ŞAMDAN

Bileklerimden sarkan sapsarı ellerimi,
Gördükçe gözlerime inanmaz oluyorum.
Bu hasta yatağımda, yıkık emellerimi,
Hüzünle düşündükçe boşalıp doluyorum

Bu on sarı parmağı son günüme saklayıp,
Camlaşan gözlerimle onlara bakacağım,
Son bir hızla ruhumu tepemde kucaklayıp,
On kollu şamdan gibi başımda yakacağım.

(Cerrahpaşa; 15.1.935)

HEYBELİDE GÜNLER

Bakarım ve ağlatan duygularla özlerim,
Bir ümit ışığı ile parıldayan izlere,
En derin bir hasretle dalıp gider gözlerim,
Bir mavi atlas gibi, uzanan denizlere...

Bir martı olsam derim, beyaz tüylü bir martı,
Yanan göğsümü versem mavi serin sulara...
Bir gün bırakıverip küçücük bir kabartı
O serinlikle dalsam, en sonsuz uykulara...

Acımayan dalgalar sahilimi dövüyor,
Kederlerim artıyor bir kumsal sığılığıyla...
Bir istek benliğimde her gün daha büyüyor,
Haykırmak istiyorum bir martı çılgılığıyla...

Heybeliada; 8.11.935

Kaynakça:

TEİS, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kostekci-mazlum-kenan>, (Madde Yazarı: Meral Demiryürek), Erişim Tarihi: 11. 02.2024.

Mazlum Kenan Köstekçi, *Zakkum Çiçekleri*, Çorum Belediyesi Kent Arşivi, Ers Matbaa: Ankara, 2020.

Yayına Hazırlayan:

Ergül Elçin Çelikbaş (9/B)

ÇORUM YÖRESİNDEN MANİ VE TEKERLEME DERLEMELERİ

Bilmece:

Çıt üstünde cingıllı horoz (Kiraz)

Bilmece:

Man man ayaklı mantı kulaklı
tuman gözlü somun ayaklı (Deve)

Mani:

Harman yeri yaş yeri
Sevdüğüm yavaş yörü
Şu Çorum'un kızları
Ne çoktur nazları

Bilmece:

Hikâye höktü
Çamura çöktü
Çektiydim kuyruğu koptu
(Koca öküz)

Bilmece:

Had dedim
Hud dedim
Git şuraya yat dedim
(Ot süpürge)

Bilmece:

Ben giderim o gider
Yanırsıma tin tin eder
(Gölge)

Bilmece:

Civciv kuşlar
Camiyi taşlar (Arı)

Mâni:

Var varadan sür süreden
Şimdiki hâl burada
Toza gona göçe vardık
İstanbul'a
Dedim yâ Hak
Kız çıktı karşıma
Ev sahibi evde yok
Vur get oğlan get işine
Bir somun geçer dişine
Pelit deyneği tak başına
O yalan bu yalan
Fili yuttu bir yılan
Karıncaya bindim
Deveyi kucağıma aldım
Minareyi belime soktum
Bu da mı yalan?

Bilmece:

Çıt demeden
Çalıya konar (Güneş)

ÇORUM YÖRESİNDEN MANİ VE TEKERLEME DERLEMELERİ

Bilmece:

Dağda takılar (Tüfek)

Ovada kütüler (Balta)

Bilmece:

Soğütte söyler

Kavakta kavlar (Düdük)

Bilmece:

Yer üstünde

Kilitli sandık (Ceviz)

Mâni:

Çalma oğlan kaval

Ürkütürsün davarı

Kızlar suya geliyo

Alçak yaptır pınarı

Mâni:

Derelerde değirmen

Ben her söze eğilmem

Ben bir esnaf kızıyım

El oğluna sevilmem

Derleyen: Oğuzhan Yılmaz (9/E)

Kaynak Kişiler: Dursun Boyraz (Yaş: 83),
Necati Yılmaz (Yaş: 86)

Hakan USLU

BİRAZ ETİMOLOJİ

DONKİŞOTLUK

“Gerçek cesaret her zaman ihtiyat ile el ele yürür.” diyen Cervantes öleli (23 Nisan 1616) 400 yıldan fazla zaman geçti. Dünyanın en çok okunan romanı Don Kişot’un birinci bölümü ölümünden on bir (1605) ikinci bölümü bir yıl önce (1615) yayımlamış. Hayat hikayesini okuduğumuzda İnebahtı Savaşı’nda Osmanlı donanmasına karşı savaştığını, göğsünden ve sol kolundan yaralandığını, sol elinin çolak kaldığını öğreniriz. Bu nedenle Hispanik dünyada El Manco de Lepant “İnebahtı’nın tek kollu adamı” olarak anılır.

Cervantes’in, Mançalı Don Kişot’u Ladino(Judao İspanyolca / Seferad Musevilerinin dili) ile yazıldığı yönünde sosyal medyada bir şehir efsanesi dolaşıyor. Oysa Cervantes, romanını İspanyolcanın altın çağı diye adlandırılan El Siglo de Oro döneminde Eski Kastil dilinden çok yoğun alıntılar içeren Erken Modern İspanyolca (Orta İspanyolca) ile yazdı. Ve Eski Kastil dilini bu romanda sadece Don Quixote konuştu; çünkü o üst sınıfa mensup soylu bir şövalyedir ve arkaik bir dil konuşmak bunun gereğidir. Geri kalan herkes romanda dönemin İspanyolcasını konuşur.

Bu romanın en önemli özelliklerinden biri de dünya dillerine donkişotluk kavramını kazandırması: Fransızca quixotic, Almanca quixotisch, İngilizce quixotic, İtalyanca donchisciottesco, Rusça donkihotskiy vd. Sadece bu bakımdan bile baş tacı edilesi bir eser. Dünyadaki tüm dillerde donkişotluk “yüksek idealizm” , “tatbiki çok zor olsa da umutlu ve romantik olma durumu” , “naif romantizm” ve “ütopyacılık” gibi anlamlar kazanmış. Evrensel bir sığata dönüşen kahramanın adı Galile, Spinoza, Che Guevara, Mandela gibi tarihsel kişilerin yanı sıra, edebiyat eleştirmenlerince Huckleberry Finn, Kaptan Ahab, Prens Mişkin, Emma Bovary gibi roman kahramanlarını tanımlamakta kullanır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise “gereği yokken kahramanlık göstermeye kalkışma durumu” olarak tanımlanarak, ülkemizde idealizme bakış açısının nasıl da pejmürde olduğu sergilenmiş.

Oysa Suut Kemal Yetkin, denemelerinin birinde(Yalnızlar), kavramı harikulade tanımlamış: “Donkişotluk insanın yalnız içinden geçirebildiği, bazen bunu bile yapmaktan çekindiği şeyleri, her şeyi göze alarak yüksek sesle söylemenin sembolüdür.”

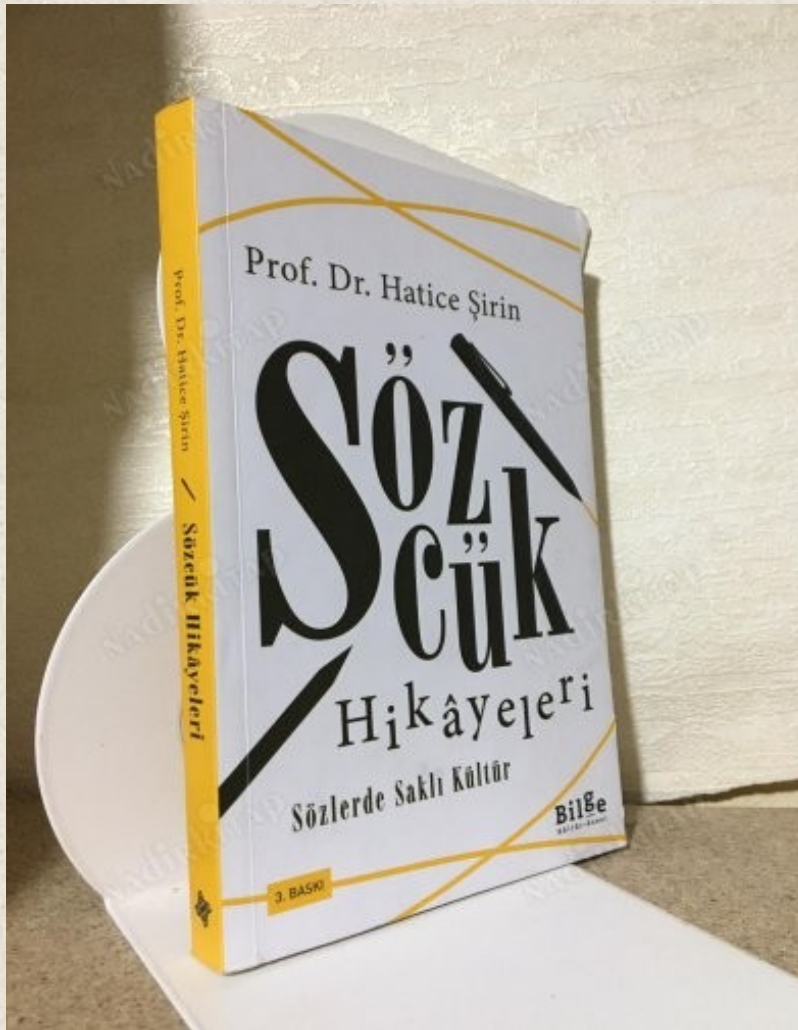
Kaynak: Hatice Şirin, *Sözcük Hikâyeleri*, Bilge Kültür-Sanat Yayınları, İstanbul, 2020, s. 202.

ŞEY YA DA X

Batılı dil bilimcilerin doğululara yakıştıramadıklarından dolayı yazmaktan kaçındığı bilgiyi neyse ki Doğulu romancılar yazıyor: “Ömer, izleyen aylarda, küp denklemleri ile ilgili ciddi bir eser yazmaya koyuldu. Bu cebirsel denklemin bilinmeyenine, Arapçada “şey” diyordu. Bu sözcük İspanyolca yapıtlarda Xay diye yazıldığından zamanla X biçimi alacak ve bilinmeyeni göstermekte kullanılan evrensel X harfine dönüşecekti.” “Doğulu” olarak andığım romancı Beyrutlu yazar Amin Maalouf; onun Ömer diye bahsettiği kişi de Nişaburlu şair, filozof, matematikçi ve astronom Ömer Hayyam!

Kaynak: Hatice Şirin, *Sözcük Hikâyeleri*, Bilge Kültür-Sanat Yayınları, İstanbul, 2020, s. 149.

Yayına Hazırlayan: Elif Şimşek (9/E)

Nerde O Eski Ramazanlar?

Her yıl Ramazan ayı geldiğinde sorulan bu sorunun bir cevabı var. Aslında eski Ramazanları edebiyatta ve şiirde aramak gerekiyor. Bu yazımızda eski Ramazanların izini Divan şairlerimizin beyitlerinde süreceğiz. Ramazan’a dair unsurları beyitlerle örneklendireceğiz. Baklavayla başlayalım:

Ramazan ayının vazgeçilmez tatlısı olan baklava şiirlerdeki yerini almıştır. Bursalı Rahmî, Ramazan ayında gökyüzündeki ayın çevresinde olan hâleyi tepsi, hâle içindeki “ay”ı ise baklava olarak hayal etmiştir:

*"Baklava sûretidür tepsi ile hâlede mâh
Hazrete tu'me için mâ-hazar eyler rûze" (Rahmî) (Akt. Tökel, s. 126)*

Baklavaya özel bir gazel yazan Edirneli Nazmî, bir şiirinde, oruçluyken baklavanın sözünü etmenin dahi ağızları tatlandırmaya yeteceğini şöyle ifade eder:

*"Oruc gününde vasf-ı baklavâ itse bir ehl-i dil
Döner bir tûtîye ol demde ol kim yer şeker gûyâ" (Edirneli Nazmî) (Akt. Tökel, s. 126)*

Günümüz Türkçesiyle: Bir gönül dostu oruçluyken baklavadan bahsedecek olursa o kişi aniden şeker yiyen tatlı dilli bir papağana dönüşür.

Şair, “baklava” redifli gazelinde “oruç yemeklerine süs” olarak gördüğü baklavayı âşığın yufka bağrına benzetir. Onu seyretmenin dahi gözü ve gönlü aydınlatacağını söyler:

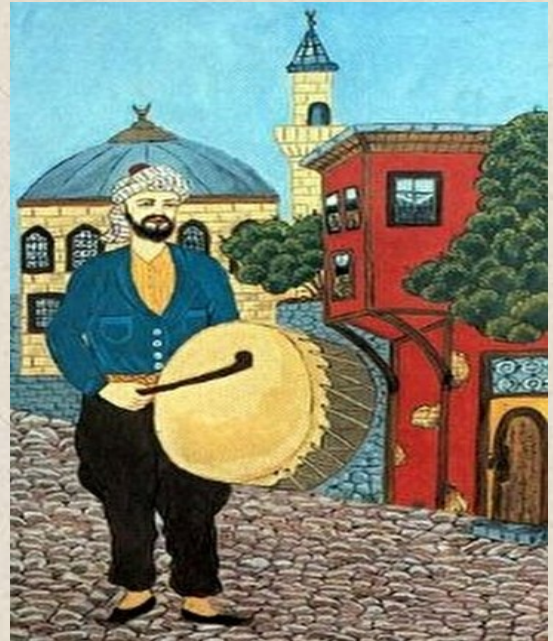
*“Ey latîf ü nâzûk ü şîrîn ü hoş-ter baklava
V’ey oruç yimeklerine zîb ü zîver baklava*

*Ter börek sûretde lezzetde şeker börek dahi
Ter gülâc-ı nâzûk ü şîrîne benzer baklava*

*Vaslı şîrîn yâra benzer bagrı yufka âşığa
Bu durur memdûh-ı halk olduğu ekser baklava*

*Nûr u fer virür temâşâsı anun çeşm ü dile
Dâyimâ olsa nazarda mâh-peyker baklava”*

Edirneli Nazmî (Avenberk, 2017,s. 45)

16. yy. şairlerinden Cinânî, razaman ayını vesile kılarak bir devlet büyüğünden baklava ricasında bulunmuş, bunun için 18 beyitlik bir kaside yazmıştır (Tökel, s. 131). Ramazan'ın uzun günlerinde zor şartlarda oruç tuttuklarını ifade eden şair, baklava adında bir tatlının adını duyduğunu fakat tadına hiç bakmadığını şu mısralarla ifade eder:

*"Geldi hengâm-ı siyâm oldı niçe günlerdir
Tûl-ı eyyâmı ile şiddete be-gâyet sermâ*

*İderüz emr-i Hudâvende ita'ât dâim
Tutaruz savmı gıdamuz yoğ iken müstevfâ*

*Baklava neydüğini zâika zevk itmedi hîç
Tatludur dirler anı gerçi işitdik zürefâ" (Cinânî)*

Nâbî'nin aşağıdaki beytinden hareketle ramazan ayında Ayasofya'nın rağbet gören bir mekân olduğu söylenebilir. Şair, oruç vesilesiyle gönül ehli insanların ve dostların Ayasofya'da bir araya geldiğini, adeta bir "ünsiyet halkası" kurup yârenlik ettiğini şöyle dile getirir:

*Rûz-ı rûze cem olur rindân Âyâsufiyye'de
Halka-bend-i üns olur yârân Âyâsufiyye'de (Nâbî)*

Ramazan ayına mahsus geleneklerden birisi de "diş kirası"dır. Diş kirası, "eskiden saray ve zengin konaklarında iftar ve ziyafetlerden sonra davetlilere verilen armağan ya da para"ya denilmektedir. Ramazan ayında iftar sofralarının mümkün olduğu kadar zengin bir şekilde donatılması ve misafirlerin memnun edilmesi adeta bir dinî vecibe olarak addedilmiş; ev sahipleri ağırladıkları kişilere "diş kirası" vermeyi alışkanlık hâline getirmiştir (Odunkıran, 2012, ss. 10-12). Bâkî, aşağıdaki beytinde, sevgilinin dudağını "diş kirası" olarak takdim edilen kırmızı bir para kesesi olarak hayal ediyor. Rengi ve şekli itibarıyla dudağın bir para kesesi olarak düşünülmesi ne kadar zarif! Bu durumda kesenin ucuna bağlanan rişte (iplik) ise dudağın üzerine kadar sarkan kıvrımlı saç teli olmalıdır. Ayrılık orucunu vuslat sofrasıyla açan şair, sevgilinin hayat bahşeden dudağından gelecek bir bûseyi bir nevi "diş kirası" olarak düşünüyor:

*Rişteyle bağlayıp lebin ol şûh dedi kim
Mihmân-ı hân-ı vaslîma bu diş kirâsıdır (Bâkî)*

Behiştî, Ramazan'a ve bayrama ait unsurları âşıkâne bir edayla yazdığı gazelinin içerisine mizahi bir üslupla yerleştirir. Böylece Ramazan, bayram, oruç, teravih, minare, kandil gibi ifadeler “aşk” bağlamında yepyeni anlamlar kazanarak bir imgeye dönüşür: Nasıl ki bayram günü oruç tutmak câiz değilse vuslat deminde sevgiliden ayrı kalmak da doğru olmayacaktır. Âşık tembellik etmeden teravihe gitmelidir. Belli mi olur, belki sevgili namazda yanılır da âşıktan yana selam verir! Halkın bilgisiz kesimi onu kandil sanır ama âşığın âhından çıkan kıvılcımlardır minareyi kuşatan. Günlerdir sevgiliyi aç tutan Ramazan'dan Behiştî'nin intikam alması gerekmektedir:

*Vuslat deminde 'âşıkâ rûze revâ mıdur
Ol günki rûz-ı 'îd ola câ'iz midür sıyâm*

*Ey dil tekâsül itme terâvihe var ki yâr
Şâyed ki yanıla vire bizden yana selâm*

*Âhum şerârı eyler ihâtâ minâreyi
Kandîl-i zînet anlar anı gerçi kim 'avâm*

*Aç tutdı nâzenînümi kaç gündür Behiştîyâ
Bilmem niçe alam Ramazan'dan ben intikâm (Behiştî)*

Behiştî, aşağıdaki matla beytinde ise sevgilinin yüzünü görmeyi “bayram”, kavuşma gözyaşlarını ise “bayram günü yağan yağmur” olarak düşünür:

*Her kaçan yârün yüzün görsem gözüm giryân olur
Yılda bir bayram olur anda dahi bârân olur (Behiştî)*

Necâtî, Kadir gecesinin “bir”, bayramın “iki” oluşundan yola çıkarak sevgilinin güzellik unsurlarına değinir. Necâtî'nin muhayyilesinde sevgilinin alnına dökülen siyah saç teli Kadir gecesine, kâkülün hemen arkasındaki gül renkli iki yanağı ise Kurban ve Ramazan bayramlarına tekâbül eder. Şair, “müşgîn (mis kokulu) ve gül-fâm (gül renkli)” kelimelerinin çağrışımlarından yararlanarak Kadir gecesi ve dinî bayramlarda güzel kokular sürünme geleneğine de göndermede bulunur (Öztoprak vd., 2020, s. 253):

*“Kâkül-i müşgîni birdür 'ârız-ı gül-fâm iki
Niteküim âdetdür olur Kadr bir bayrâm iki” (Necâtî ')*

Ramazan ayının başlangıcının doğru tayin edilebilmesi için ayın hareketlerinin gözlemlenmesi gerekmektedir. Bâkî, aşağıdaki beytin ilk mısrasında sevgiliyi yeni doğan aya benzeterek Ramazan'la ilgili bir ipucu veriyor. Sonraki mısradaki ise “şehir” sözcüğünün uzak anlamını düşündürerek ramazan hilalinin parmakla gösterilmesini sevgilinin şöhret olması ile ilişkilendiriyor. Böylece beytinin arkasına son derece ince bir şekilde “ramazan mazmunu”nu yerleştiriyor (Şenödeyici, 2020, s. 138). Öyle ki o ay yüzlü güzel, bir Ramazan hilali gibi gece/dün doğmuş; şimdi şehir/aylar içinde şöhret olup gezmektedir:

*“Dün doğdu mâh-ı nev gibi ol şûh-ı meh-likâ
Şehr içre şimdi şöhre-i devrân olup gezer (Bâkî)*

Hiz. Peygamber'in, “Ramazan ayının ilk gecesinde göklerin kapısı açılır ve son gecesine kadar kapanmaz.” dediği rivayet edilir. Bu manevi açılmayı Bâkî, hilali biçimsel olarak kapı halkasına benzeterek somutlaştırır. Kapılar açılıp gözden perde kalkınca her şey daha net bir şekilde görünür (Macit, 2021, s. 46):

*“Götürdü perdeyi gözden göründü halka-i der
Bu gece gök kapısın açtı Bârî-i Müte'âl” (Bâkî)*

Ramazan gecelerinde minarelerde kandil yakma geleneğinin 1610 yılında başladığı ifade edilir. Mahyalar ise Sultan I. Ahmed devrinden (1603-1617) itibaren Ramazan ve kandil gecelerinin alâmet-i farıkası hâline gelir. 1617 yılında inşası tamamlanan Sultanahmet Camii, minareleri arasına mahya kurulan ilk cami olmuştur. Enderunlu Vâsıf, bu mübarek ayda Allah'ın merhamet mumundan her gece nurlar saçıldığını, gece olunca bütün minarelerin kandillerle dolduğunu ve meleklerin dahi camilerin bu hâlini kıskandığını ifade ediyor:

*Böyle bir mâh-ı mübârek ola mı mü'mine hiç
Şem'i gufrân-ı Hudâ her şeb olur şu'le-feşân*

*Gicelerde pür olup cümle kanâdil-i menâr
Câmiân olmada reşkâver-i hûrâ-yı cinân (Enderunlu Vâsıf)*

Selim ÜMÜTLÜ
(TDE Öğrt.)

Okula Düştüm!

Kaç yoklamada beni aradın,

Ben sadece huzur aradım.

Sinirini alamadı, yine bana sardı olduramadı.

Başımı yastığıma huzurla koyup bir gün uyuyamadım.

Ah, okula düştüm!

Bak, eğlenceden uzak;

Eğitim değil bu bize tuzak, kahrolduk!

Ah, okula düştüm!

Bak, eğlenceden uzak;

Eğitim değil bu bize tuzak, mahvolduk!

Kalırım, kalırım, kalırım, sınıfta kalırım.

Koca sekiz saati okulda nasıl harcarım?

Sallarım, sallardım, sallardım, sınavda sallardım.

Kimse öğrenciyi düşünmesin, düştüğümüz gibi kalkarız.

Ah, okula düştüm!

Bak, eğlenceden uzak;

Eğitim değil bu bize tuzak, kahrolduk!

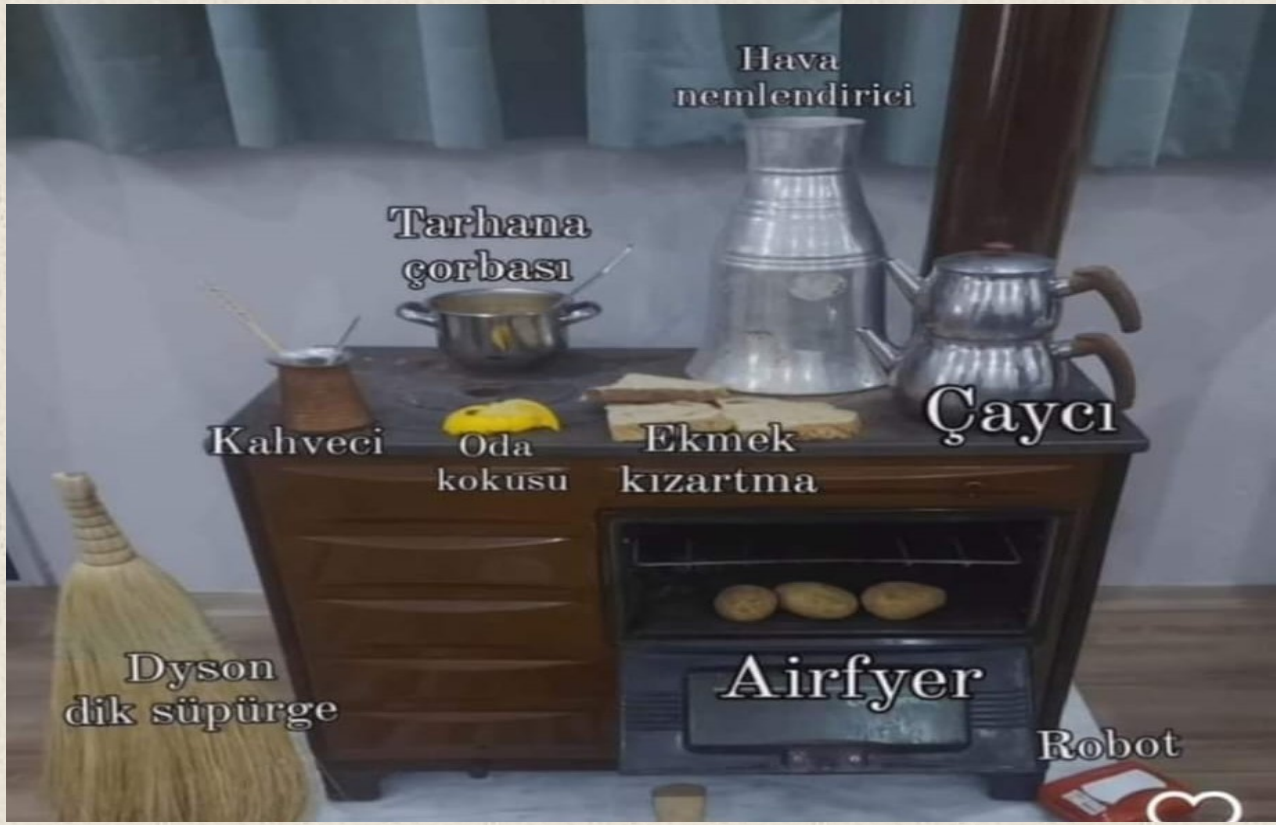
Ah, okula düştüm!

Bak, eğlenceden uzak;

Eğitim değil bu bize tuzak, mahvolduk!

Nisanur Temel 9/B

Not: Şiir, Mert Demir'in Ateşe Düştüm adlı şarkısından mizah uyarlanmıştır. Amaç mizahtır.

Sıkça Karıştırılan Kelimeler:

Nahif: ince, duygulu, hassas

Naif: Saf, deneyimsiz

Mütevazi: Paralel

Mütevazı: Alçakgönüllü

Maiyet: Alt kademe, yardımcı

Mahiyet: Nitelik

Berat: Belge, patent

Beraat: Aklanma

Çekimser: Kararsız, taraf olmayan

Çekingen: Ürkek, tutuk

Dahi: Da/de, bile

Dâhi: Deha sahibi

Delalet: Kılavuzluk, aracılık, işaret

Dalalet: Sapkınlık

Eşgal: İşler, meşguliyetler

Eşkal: Şekiller, dış görünüş

Grup: Topluluk

Gurup: Güneşin batması

İltica: Sığınma

İrtica: Gericilik

Kabil: Olanaklı, mümkün

Kabîl: Tür, cins

Kamelya: Çaygillerden bir bitki, Japon gülü

Kameriye: Çardak

Mahsur: Kuşatılmış, çevrilmiş

Mahzur: Sakınca, engel

Meşruiyet: Yasaya uygunluk

Meşrutiyet: Parlamentonun olduğu hükûmet sistemi

Metin: Yazı, tekst

Metîn: Dayanıklı, metanetli

Muhabere: Haberleşme

Muharebe: Savaş

Mülteci: Sığınmacı

Mürteci: Gericici

Musahabe: Konuşma, sohbet, söyleşi

Muhasebe: Hesaplaşma

Nüfus: Popülasyon

Nüfûz: Otorite kurma gücü, erk

Takdir: Beğenme

Taktir: Damıtma

Tanzimat: Düzenlemeler

Tazminat: Zararın karşılanması için yapılan ödeme

Tavsiye etmek: Önermek, öğütlemek

Tasfiye etmek: Ayıklamak, yok etmek

Teamül: Olagelen davranış, uygulama

Temayül: Bir tarafa eğilme, ilgi duyma, meyletme

Tenakus: Noksanlık, eksiklik

Tenakuz: Çelişki

Teskere: Sedye

Tezkere: Mektup, pusula, resmî belge

Uhde: Bir işi üzerine alma

Ukde: Düğüm, yumru, içe dert olan şey

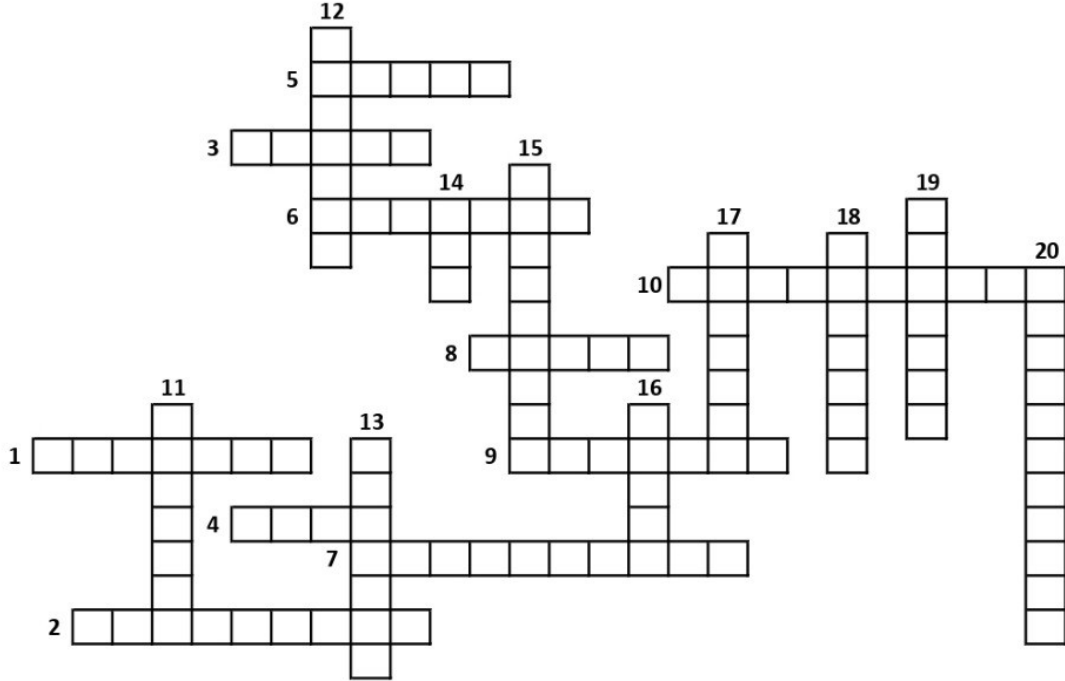
Varis: Toplardamar genişlemesi

Vâris: Mirasçı

Yönetmelik: Kuralların yazılı olduğu belge

Yönetmenlik: Yönetmen olma durumu

KİMYA BULMACA

SOLDAN SAĞA SORULAR

- İki ya da daha fazla elementin sabit kütle oranında birleşmesiyle oluşan saf maddeler.
- Her tarafta aynı özellikler bulunmayan ve içindeki taneciklerin gözle görülebildiği karışımlar.
- Katı atomların kararlı bir kristal yapıya sahip olmadığı katılar için kullanılan terimlere denir.
- Bir elementin kimyasal özelliklerini taşıyan en küçük yapı taşına denir.
- İletken olan + yüklü iyonlaşan dış parlak atomik yapıları maddelerdir.
- Kimyasal yöntemlerle kendisinden daha basit yapıda maddelere ayrıştırılamayan saf maddelere denir.
- Elektronların bir atom ya da molekülden ayrılmasını sağlayankimyasal tepkime.
- Bir yanıcı maddenin oksijenle reaksiyona girerek ısı yaydığı kimyasal süreci.
- Kimyasal tepkimelerdeki hızı bağlı olarak elde edilebilecek verim.
- Sabit sıcaklık ve basınçta 100 g çözücünde çözünebilen maksimum madde miktarına denir.

YUKARIDAN AŞAĞI SORULAR

- Periyodik tablodaki yatay sıraların her biri için kullanılan terimlere denir.
- Oksit ve hidroksitleri asidik ve bazik karakterleri bir arada taşıyan element veya bileşikler.
- Her tarafında aynı özelliği gösteren, tek bir madde gibi gözükken karışımlardır.
- Kimyasal madde miktarının birimidir.
- Organik olmayan, yani karbon-hidrojen bağı içermeyen bileşiklerin özelliklerini ve kimyasal davranışlarına denir.
- Bilimsel bir gerçeği göstermek, bir yasaı doğrulamak veya bir varsayımı kanıtlamak amacıyla yapılan işleme denir.
- İki ya da daha çok maddenin atom, molekül, iyon büyüklüğünde birbiri içine dağılması ile oluşan homojen karışımlardır.
- Belirli bir basınç ve sıcaklıkta bir bileşiğin, elementlerinden oluşması sırasındaki ısı değişimine denir.
- Birden fazla maddenin kimyasal özellikleri değişmeyecek şekilde bir araya gelmesiyle oluşan madde topluluğudur.
- Atomları veya atom gruplarını belli bir uzaklıkta ve bir arada tutmaya yetecek kuvvettir.

Hazırlayanlar: Ayşe Nida Bozkurt (11/B)-Tuana Ala (11/B)